

KVALITETSMELDING NMBU

Status for
studiekvaliteten
2015

Innhold

Innledning	3
Orientering rundt arbeidet med studiekvalitet	3
Grunnlaget for arbeidet med økt studiekvalitet	3
Mål for arbeidet med studiekvalitet	4
Status 2015 og tiltak for 2016	4
1. Styringsparameter KD: gjennomføring på normert tid	4
2. Styringsparameter NMBU: studiepoeng per student	4
Status og arbeid i 2015 – gjennomføring/studiepoeng	4
Tiltak 2016 - gjennomføring/studiepoeng	7
3. Styringsparameter NMBU: kandidater i relevant jobb 6 måneder etter endt utdanning .	7
Status og arbeid i 2015 – kandidater i relevant jobb etter 6 måneder	7
Tiltak 2016 – kandidater i relevant jobb etter 6 måneder	8
4. Styringsparameter KD: studentene skal lykkes med å nå læringsutbyttet som er definert for studieprogrammene	8
Status og arbeid i 2015 - læringsutbytteoppnåelse	8
Tiltak 2016 - læringsutbytteoppnåelse	9
5. Styringsparameter NMBU: læringsutbytte vurderes ved gjennomgang av programmer og emner med vekt på utviklingsarbeid og tilrettelegging for god læring	10
Status og arbeid i 2015 – emne- og programutvikling	10
Tiltak 2016 – emne- og programutvikling	12
6. Styringsparameter NMBU: internasjonalisering, herunder innveksling og utveksling ...	12
Status og arbeid i 2015 – internasjonalisering	12
Tiltak 2016 – internasjonalisering	14

Innledning

Kvalitetsmeldingen beskriver det arbeidet som har blitt gjort på studiekvalitetsområdet i 2015 og det arbeidet som planlegges for 2016. Rapporteringen skjer med utgangspunkt i mål og styringsparametere på området.

Det arbeides med en rekke tiltak, både løpende og enkeltstående, på universitetets-, fakultets- og instituttnivå. Den samlede tiltaksporteføljen skal bidra til økt måloppnåelse på utdanningsområdet, herunder i særlig grad på de områdene som KD og ledelsen ved universitetet har spesiell oppmerksomhet på.

For å synliggjøre instituttene arbeid er instituttene overordnede rapportering av arbeid med studiekvalitet (i forbindelse med rapporteringen på programnivå) lagt ved.

Meldingen for 2015 tar i hovedsak for seg grunnutdannelsen ved NMBU. Rutiner for årlig programevaluering av phd-programmene innføres fra 2016 og rapporteringen på grunn- og forskerutdanningen vil i større grad bli samkjørt. Meldingen for neste år vil følgelig kunne ta for seg begge programtyper.

Orientering rundt arbeidet med studiekvalitet

Grunnlaget for arbeidet med økt studiekvalitet

NMBU legger til grunn at arbeidet med studiekvalitet er et kontinuerlig arbeid, som foregår på mange måter og med mange aktører involvert. Det er en del av den daglige ledelsen ved fakulteter og institutter, en del av profesjonaliteten til en underviser og inngår i rollen som student.

NMBUs kvalitetsforståelse står på tre bein:

NMBUs visjon og strategi for 2014-2018, inkludert visjon og samfunnsoppdrag: Visjonen uttrykker universitetets overordnede mål om å bidra til å sikre framtidens livsgrunnlag gjennom fremragende forskning, utdanning, formidling og innovasjon. Samfunnsoppdraget pålegger NMBU å ha høy kvalitet i alle deler av virksomheten. Strategiens delmål tar derfor for seg kvalitet så vel i utdanning og forskning som i kunnskapsdeling, ledelse, arbeidsforhold og drift.

NMBUs læringsfilosofi: For å fremme kvalitet i undervisning og læring, har NMBU vedtatt en egen læringsfilosofi. Denne skal ligge til grunn for all undervisning ved universitetet. Læringsfilosofien vektlegger studentaktiv læring og lærerens rolle som veileder og støttespiller i læringsprosessen.

NMBU-nøkkelen: NMBUs konkretisering av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk presiserer læringsutbyttene for hhv bachelor, 2-årig master og 5-årig master. Miljø og bærekraftig utvikling, tverrfaglighet, mangfold og innovasjon er gjennomgående temaer i nøklene for de tre programtypene.

Den samlede kvalitetsforståelsen som ligger i strategi, læringsfilosofi og nøkkel utgjør utgangspunktet for kvalitetsarbeidets alle faser; planlegging, gjennomføring, evaluering og korrigerende – beskrevet som et læringshjul.

Det er instituttene læringshjul – på emne- og programnivå – som er grunnsteinene i universitetets kvalitetsarbeid. Fagmiljøene forvalter de viktigste kvalitetsstandardene innenfor hvert område, og det er der det løpende utviklingsarbeidet finner sted. Instituttene er tetttest på studentens læringsbane – og kan best vurdere sammenhengene mellom læringsaktiviteter, vurderingsformer og

læringsutbytte og oppbyggingen av studieprogrammene. Det enkelte institutts tiltak vil fremkomme i årsrapporten fra instituttet.

Mål for arbeidet med studiekvalitet

NMBUs overordnede mål for arbeidet med studiekvalitet er beskrevet i institusjonens virksomhetsmål. Universitetet har følgende to virksomhetsmål knyttet til departementets mål «Høg kvalitet i utdanning og forskning»:

- *NMBUs kandidater har kompetanse på høyt faglig nivå, er etterspurte og bidrar til bærekraftig verdiskaping for å sikre fremtidens livsgrunnlag.*
- *NMBUs kandidater har tverrfaglig forståelse og internasjonalt perspektiv.*

Samtlige av de ti virksomhetsmålene er imidlertid med på å sette retningen for arbeidet med studiekvalitet, da de omfatter forskning, formidling, styring og ressurser – det vil si forhold som påvirker studiekvaliteten på forskjellige måter.

NMBU har valgt å ha egne parametere, i tillegg til styringsparameterne fra KD. Parameterne skal reflektere det ledelsen til enhver tid ønsker å rette oppmerksomheten mot i styringen.

1. Styringsparameter KD: Gjennomføring på normert tid
2. Styringsparameter NMBU: Studiepoeng per student
3. Styringsparameter NMBU: kandidater i relevant jobb 6. mnd. etter endt utdanning
4. Styringsparameter KD: Studentene skal lykkes med å nå læringsutbyttet som er definert for studieprogrammene
5. Styringsparameter NMBU: Læringsutbytte vurderes ved gjennomgang av programmer og emner med vekt på utviklingsarbeid og tilrettelegging for god læring
6. Styringsparameter NMBU: Internasjonalisering, herunder innveksling og utveksling

Status 2015 og tiltak for 2016

Nedenfor følger en presentasjon av gjennomført og planlagt arbeid på studiekvalitetsområdet. For hver av styringsparameterne benyttes underrubrikkene «Status og arbeid» og «Tiltak for 2016». Nærmere vurdering av måloppnåelse skjer i årsrapporten for 2015.

1. Styringsparameter KD: gjennomføring på normert tid

2. Styringsparameter NMBU: studiepoeng per student

Status og arbeid i 2015 – gjennomføring/studiepoeng

Det er stor oppmerksomhet på studiegjennomføring, både fra politisk hold og internt ved de norske utdanningsinstitusjonene. Både i virksomhetsstyringen av institusjonene og i finansieringssystemet ligger det innebygget kontroll- og belønningsfunksjoner knyttet til gjennomføring.

På bakgrunn av bekymring rundt gjennomføringstallene ved tidligere UMB, fikk universitetet i 2013 levert en rapport fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) som omhandler gjennomstrømning og studiekvalitet¹. NIFU viste til lav gjennomføring, men samtidig et

¹ Studiegjennomstrømning og studiekvalitet ved Universitetet for miljø- og biovitenskap, NIFU Rapport 39/2013

forholdsvis lavt frafall. Studentene ved UMB gjennomførte dermed utdanningen sin, men brukte lenger tid enn ønskelig. NIFU konkluderte med at universitetet derfor hadde et godt utgangspunkt for å møte utfordringene. Anbefalinger og tiltak har etterfølgende blitt vurdert og delvis innarbeidet i tiltaksplanene for universitetet. Tidligere NVH, og de to profesjonsutdanningene, har tradisjonelt hatt en høyere gjennomføringstall enn UMB.

Tallene for gjennomføring på normert tid, hadde en positiv utvikling fra 2013 til 2014, både på bachelor- og masternivå. NMBU ligger tett på gjennomsnittet for øvrige norske universiteter. Tallene for studiepoengproduksjon ligger litt over gjennomsnittet. For begge parametere har universitetet imidlertid ambisjoner om en bedre måloppnåelse.

Det er mange faktorer som kan påvirke gjennomføringen. Tidsbruk på studiene har fått stor oppmerksomhet i forbindelse med lanseringen av Studiebarometeret, og innføres som styringsparameter fra KDs side fra 2016, i tillegg til parameteren «gjennomføring på normert tid». Departementet legger til grunn at tidsbruken har mye å si for studentens utnyttelse av læringspotensialet sitt. Studiebarometeret 2014 og Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (Shot) 2014 viser begge at NMBU-studentene ligger tett på gjennomsnittet for norske utdanningsinstitusjoner når det gjelder tidsbruk på studier.

Fordelingen mellom programmer ved NMBU viser at noen programmiljøer har betraktelig lavere gjennomføring enn andre, og dermed er med til å trekke ned gjennomsnittet. Det gjelder spesielt ved programmer ved Institutt for miljøvitenskap (IMV) og Noragric, men det dreier seg også enkeltstående programmer ved andre institutter. Det er også stor variasjon mellom programmene i studentenes tidsbruk og i hvor mye studentene arbeider ved siden av studiene. Noragric peker seg ut med en høy andel deltidsarbeid blant studentene. Det er ellers ingen klare sammenhenger som kan forklare variasjonene, men det fremgår av programrapportene at de aktuelle programmiljøene er bevisst utfordringene og setter inn tiltak.

Et arbeid for å øke gjennomføringen må favne bredt. Til grunn for bestillingen av NIFU-rapporten lå også et ønske å se på sammenhengen mellom studiekvalitet og gjennomføring. Anbefalingene fra NIFU om tiltak går i stor grad på utvikling av kvaliteten på programmer, undervisning og veiledning, men også av lokaler og infrastruktur. De årlige programrapportene viser at det på instituttnivå legges ned mye godt arbeid for å skape gode betingelser for læring, og dermed for å øke gjennomføringen.

Masteroppgaven er en fase i utdanningen det kan være knyttet utfordringer til. Programmiljøene viser til en rekke konkrete tiltak for å utvikle rammene rundt gjennomføringen av oppgaven. Ved Institutt for naturforvaltning (INA) er det for eksempel utarbeidet egne retningslinjer, som skal legges til rette for bedre gjennomføring. Det settes også på flere hold inn ressurser på opplæring i metode og oppgaveskriving. Her synes det imidlertid også å være behov for å utvikle et felles rammeverk. Videre bør det tas stilling til hvordan studentevaluering av opplegget rundt gjennomføring av masteroppgaven kunne gjennomføres, noe som mangler i dag.

NMBU har som et ledd i sitt arbeid med å tilrettelegge for et godt læringsmiljø for alle studenter, oppdatert «Handlingsplan for universell utforming og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne»². Hovedmålet med planen er å bevisstgjøre både studenter og ansatte om viktigheten av universell utforming og hva man i praksis kan gjøre for å sikre dette med tanke på bygg, utearealer, studier, undervisning, IKT og studentvelferd. Målet på sikt er at universitetet og alle

² LMU-sak 4/2015

dets ansatte ser universell utforming som en naturlig del av sitt arbeid i all utvikling av emner, program, læringsmiljø og fasiliteter.

I 2014/15 har universitetet arbeidet med å følge opp funn i SHOT-undersøkelsen³. Studien viser blant annet at andelen studenter som opplever at det drikkes for mye er stabilt høy for NMBU-studenten, mens den har sunket på landsbasis, og andelen studenter med alvorlige psykiske symptomplager har økt både på landsbasis og på NMBU. En arbeidsgruppe nedsatt av læringsmiljøutvalget har, basert på funnene i undersøkelsen, kommet med anbefalinger og tiltak for forbedringer. Tiltakene består i hovedtrekk av å

- forbedre mottaket og fadderordningen for å redusere ensomhet, øke trivsel og redusere alkoholbruk
- videreutvikle veiledningstilbudet for å redusere frafall, minske eksamensangst og øke studiemestringen
- videreutvikle emne og program med tanke på sikre at det skapes arena for å bygge klassemiljø, skape øvingsarena for muntlige presentasjoner og forventningsavklaringer
- bidra til å etablere faglige og sosiale møteplasser for å redusere ensomhet og stimulere til nettverksbygging

Tiltakene involverer både ledelse sentralt ved rektor og studiedirektør, instituttledere, undervisningsutvalg, emneansvarlige, studentting, samskipnadene og helsestasjonen i Ås.

Ås-modellen – studentsamskipnaden i Ås (SiÅs) sitt samarbeid med helsestasjonen – er unik og omfatter et utvidet tilbud fra Ås kommune via helsestasjonen for unge, som også inkluderer NMBU-studenter. Samarbeidet er utvidet, og utenom det ordinære tilbudet har det spesielt vært rettet oppmerksomhet på problemer knyttet til alkohol, psykisk helse og ensomhet. Når det gjelder tilbud for Campus Adamstuen, er dette blitt fulgt opp i samarbeid med samskipnaden i Oslo (SiO).

Utvikling av rom, bygg og IKT går i positiv retning, og systematisk oppgradering av undervisningsrom over flere år har gitt positive resultater⁴. Tilgjengeligheten til undervisningsrom og studentarealer er forbedret, men fortsatt gjenstår mange utfordringer. Dette er tydelig i programrapportene at noen programmiljøer sliter med uhensiktsmessige løsninger, særlig på Institutt for landskapsplanlegging (ILP) og Institutt for plantevitenskap (IPV).

Når Ur-bygningen ferdigstilles våren 2016 forventes en betraktelig bedre situasjon for mange av studentene. Bruken av rom på Samfunnet som erstatning for Ur-bygningen har ikke fungert optimalt, men situasjonen har bedret seg.

Det har vært gjennomført et prosjekt for å øke kapasiteten og kvaliteten på undervisningslaboratoriene i kjemi på IMV og Institutt for kjemi, bioteknologi og matvitenskap (IKBM) som har gitt positive resultater for studentene.

Brukermedvirkning i samlokaliseringssprosjektet (nybygg for veterinærmedisin og –forskning) skal sikre gode og hensiktsmessige rom og arealer som bidrar til de beste rammer for fremragende utdanning og forskning.

Det er nedsatt et prosjekt for å se helhetlig på bygningsmassen, Strategisk campusplan. Her pekes det på behov for å behandle og finne løsninger på bruk av midlertidige undervisningsrom, samt avklare behov for samlokalisering av institutter som ikke er lokalisert i ett bygg og dermed kan tilby

³ SHOT 2014 er en landsomfattende undersøkelse som kartlegger studentenes helse og trivsel, initiert av 10 studentsamskipnader.

⁴ Årsrapport Læringsmiljøutvalget, LMU-sak 12/2015

tilfredsstillende «faglige hjem». Planen gir oversikt over nødvendig oppussing/modernisering av fysiske læringsmiljø i nedslitte campus-bygg.

Tiltak 2016 - gjennomføring/studiepoeng

- **Fagmiljøenes løpende arbeid**

De miljøene som har særlige utfordringer knyttet til gjennomføring og studiepoengproduksjon har oppmerksomhet på dette og har et løpende arbeid for å møte denne utfordringen. Dekanene vil følge opp tiltakene i dialogen med instituttene.

- **Retningslinjer/evaluering av opplegget rundt gjennomføring av masteroppgaven**

Det vil i 2016 bli arbeidet med å videreutvikle de eksisterende rutinene og rammene rundt masteroppgaven for å øke læringsutbyttet og kvaliteten på oppgavene og bidra til høyere gjennomstrømning.

- **Videreføring av arbeidet med oppfølging av Shot-undersøkelsen fra 2014**

Læringsmiljøutvalget følger opp undersøkelsen, og alle instituttene har laget egne oppfølgingsrapporter. Det har også blitt iverksatt en rekke tiltak i samarbeid mellom studentene, helsestasjonen i Ås og NMBU. Oppfølgingsarbeidet vil fortsette i 2016.

- **Oppgradering og utvikling av fysisk læringsmiljø**

Urbygningen ferdigstilles i 2016. Bygningen skal benyttes til undervisningsaktiviteter for hele universitetet. Samlokiseringsprosjektet går fortløpende. Utvikling og oppfølging av Strategisk campusplan.

3. Styringsparameter NMBU: kandidater i relevant jobb 6 måneder etter endt utdanning

Status og arbeid i 2015 – kandidater i relevant jobb etter 6 måneder

NMBU har satt seg et overordnet mål om at NMBUs kandidater har kompetanse på høyt faglig nivå og er etterspurte. Av programrapportene for 2015, fremgår at kandidatene jevnt over er svært etterspurte i arbeidsmarkedet og raskt kommer i relevant arbeid. Dette inntrykket er i tråd med den sist gjennomførte kandidatundersøkelsen fra 2010.

Universitetet noterte seg i starten av året, at tallene for NMBU i NIFUs kandidatundersøkelse fra 2014, lå lavere enn forventet. I denne undersøkelsen ligger universitetet under gjennomsnittet når det gjelder aktivitet innen 6 måneder. Av NMBUs masterkandidater er 82,7 prosent i arbeid/studier, mens gjennomsnittet for alle læresteder er 86,7 prosent. Det er spesielt kandidatene innen samfunnsfag som ligger lavt. NMBU kommer bedre ut av undersøkelsen når det kommer til opplevd relevans. Videre har en høyere andel enn gjennomsnittet jobber, som krever utdanning på tilsvarende eller høyere nivå.

Universitetet har et ønske om å styrke grunnlaget for målrettede tiltak og utvikling av studieprogrammene. Det ble derfor satt i gang arbeidet med en ny institusjonsovergrepene kandidatundersøkelse. Tallene forventes å foreligge primo februar. Flere av instituttene gjennomfører også jevnlig egne kandidatundersøkelser som benyttes målrettet i utviklingsarbeidet.

Flere av instituttene ved NMBU har en utstrakt kontakt med arbeidsgivere og bransjeorganisasjoner, både formalisert gjennom Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) og som en del av rekruttering og programutvikling. Kontakten beskrives å en stor verdi for fagmiljøene. Flere institutter/programmiljøer har konkrete planer om å styrke innslaget av ekstern vurdering og

kontakt med alumni og arbeidsliv. Et eksempel på dette er Institutt for matematiske realfag og teknologi (IMT) som i forbindelse med å opprette programutvalg for hvert av programmene, har besluttet å ha eksterne medlemmer i disse utvalgene.

NMBUs karrieresenter er etterspurt blant studentene, og senteret arbeider bredt med veiledning og bistand. I dette arbeidet ligger gode forutsetninger for god måloppnåelsen.

I 2015 ble det i tillegg opprettet et RSA på universitetsnivå. Rådet skal være et forum der arbeidslivet kommer med råd og innspill til NMBUs utdanningsprofil og –tilbud for å møte framtidens kompetansebehov. Dette er et viktig ledd i arbeidet med å styrke relevansen i universitetets utdanningstilbud.

Tiltak 2016 – kandidater i relevant jobb etter 6 måneder

- **Fagmiljøenes løpende arbeid**

Fakultetsstyrene har oppfordret instituttene til i 2016 å styrke kontakten med eksterne parter gjennom faste fora. Flere institutter rapporterer om konkrete planer for utvikling av faste fora med eksterne innslag. Dekanene vil følge opp tiltakene i dialogen med instituttene.

- **Oppfølging av kandidatundersøkelsen**

Det vil bli lagt ned et arbeid med å følge opp kandidatundersøkelsen. Resultatene vil bli formidlet og diskutert internt og gå inn som et grunnlag for å utvikle programmene.

- **Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA)**

Samarbeidet med arbeidslivet via RSA videreføres, både på institutt- og sentralt nivå.

4. Styringsparameter KD: studentene skal lykkes med å nå læringsutbyttet som er definert for studieprogrammene

Status og arbeid i 2015 - læringsutbytteoppnåelse

NMBU har i Læringsfilosofi og NMBU-nøkkel satt seg høye standarder for både hvordan læringsutbytte skal oppnås ved universitetet og hva som er et felles kompetansegrunnlag for NMBU-kandidaten.

Hovedinntrykket fra årets programrapporter er at NMBUs programmer legger til rette for at studentene skal nå definert læringsutbytte. Emne-/programsammensetning, faglig kompetanse og attraktivitet hos kandidatene vurderes som god. Læringsaktiviteter og vurderingsformer vurderes også å bygge opp under læringsmålene. Det er imidlertid mindre av denne typen vurderinger i programrapportene, noe som kan forbedres til neste år. De rapporterte utfordringene ligger i stor grad i manglende kapasitet/ressurser og sviktende IT-systemer. Enkelte av programmene drives med høy risiko når det gjelder bemanning.

Studentenes tilbakemeldinger i Studiebarometeret støtter ikke til fullt ut disse inntrykkene. På linje med øvrige utdanningsinstitusjoner, ligger de indeksene som omhandler hhv undervisning og veiledning, medvirkning og studie- og læringsmiljø på et lavere nivå enn øvrige indekser. Dette tas med videre i arbeidet med å øke studiekvaliteten, både sentralt og ute i miljøene rundt programmene.

Programrapportene viser til er at det lagt ned et stort arbeid innen de fleste av programmiljøene for å øke læringsutbyttet i løpet av det siste året. Instituttens tiltak omfatter utvikling av faglig stab, program- og emneutvikling, ekstern vurdering og oppfølging/veiledning. Det er imidlertid jevnt

over færre tiltak for økt variasjon i læringsaktiviteter og vurderingsformer, noe som bør forbedres for å øke måloppnåelsen når det gjelder oppnådd læringsutbytte.

For å løfte undervisningsområdet og utvikle undervisningen er det behov for systematisk støtte til de ansatte og for en arena for dialog og debatt om fremragende utdanning. Læringscenteret ved NMBU har under høsten 2015 utvidet bemanningen, lansert nettsider og økt seminarvirksomheten. De flyttet inn i nye lokaler i november, hvor bibliotek, skrivesenter og læringscenter ble samlet. Det er generelt stor pågang på Læringscenterets tilbud om streaming, filming, produksjon av animasjoner etc. Ved siden av opptak av forelesninger tilbyr et økende antall undervisere informasjons- og instruksjonsvideoer slik at studentene kan stille forberedt til undervisning. Dette indikerer en interesse for å utvikle nye undervisningsformer og måter å tenke på når det gjelder innhold i undervisningen.

Støtte til enkeltstående prosjekter og miljøer som kan vise vei og gå foran, er en viktig del av satsingen på fremragende forskning og utdanning. Det er i 2015 besluttet at det skal utlyses midler til miljøer som ønsker å søke om å bli et Senter for fremragende utdanning (SFU) og til miljøer med særlig potensial for å utvikle innovativ undervisning. Læringscenteret vil ha en tett dialog med disse miljøene.

SAMVIT har i 2015 benyttet strategiske midler til flere pedagogiske tiltak, blant annet åpne seminarer på norsk og engelsk om utvikling av undervisning- og vurderingsformer.

Vektlegging av pedagogisk kompetanse ved ansettelse og i karriereutvikling er et annet område som er sentralt for å legge til rette for å utvikle undervisningen. Satsingen på fremragende forskning og utdanning inneholder to tiltak på dette området; utvikling av rekrutteringsprosessene og utvikling av kriterier for pedagogisk merittering. NMBU har høsten 2015 startet et arbeid med revidering av retningslinjene for behandling av saker om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger.

God utdanningsledelse er en annen betingelse for å kunne utvikle utdanningene. Ledelsesoppgavene ligger i å kunne lede og utvikle utdanningsorganisasjoner effektivt og samtidig forvalte de menneskelige, juridiske og økonomiske ressursene der. NMBU ønsker å legge til rette for lederutvikling på alle nivåer i organisasjonen og har i 2015 igangsatt arbeidet med utviklingen av et program for faglig ledelse.

Tiltak 2016 - læringsutbytteoppnåelse

- **Fagmiljøenes løpende arbeid**

Det er foreslått tiltak for 2016 for å øke læringsutbyttet for stort sett alle programmer, og i mange programmiljøer et bredt spekter av tiltak. Dekanene vil følge opp tiltakene i dialogen med instituttene.

- **Dekanenes oppmerksomhet på utvikling av undervisningen**

Dekanene ved alle de tre fakultetene vil i 2016 ha oppmerksomhet på spredning av gode eksempler og utvikling av undervisnings- og vurderingsformer. Læringscenteret vil være en samarbeidspartner.

- **Støtte til innovativ utdanning**

Studieavdelingen/Læringscenteret vil i starten av 2016 vil det utlyse midler til prosjekter innen innovativ undervisning.

- **Støtte til søknad om SFU**

Studieavdelingen/Læringscenteret vil i starten av 2016 vil det utlyse midler til miljøer som ønsker å søke om å få SFU-status.

- **NMBUs Læringscenter**

Grunnlaget for Læringscenterets arbeid og aktiviteter ligger i NMBUs felles standard for undervisningens form og innhold; Læringsfilosofi og NMBU-nøkkel. Utbyggingen av Læringscenteret startet i 2015 og vil fortsette inn i 2016.

- **Pedagogisk merittering**

Arbeidet med retningslinjer for behandling av saker om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger vil fortsette inn i 2016. Implementeringen av tiltakene vil videre kunne omfatte utvikling av rekrutteringsverktøy.

- **Utdanningsledelse**

Det vil bli gjennomført et program for faglig ledelse ved NMBU.

5. Styringsparameter NMBU: læringsutbytte vurderes ved gjennomgang av programmer og emner med vekt på utviklingsarbeid og tilrettelegging for god læring

Status og arbeid i 2015 – emne- og programutvikling

Fremragende utdanning betyr kvalitet både i helhetlig utdanningstilbud og i de bærende elementene – studieprogrammene. Utvikling av studieprogrammer og studieprogramportefølje er derfor en viktig del av utviklingen av universitetet.

De årlige programrapportene viser at NMBUs studieprogrammer jevnt over holder en høy kvalitet og at kandidatene er etterspurte. Andel studenter som stryker er lavere enn gjennomsnittet ved de norske universitetene og andelen studenter som får A og B er høyere. Studentene melder også om høy relevans og fornøydhet med studieprogrammene i sin helhet, både i Studiebarometeret og i NIFUs kandidatundersøkelse.

Videre har de fleste av studieprogrammene ved NMBU flere kvalifiserte søkere enn plasser og det har vært en utvikling over senere år mot flere lukkede studieprogram. De fleste av de små programmene er 2-årige masterprogrammer, som kan vise til oppadgående trender for rekrutteringen og/eller til unike/høyt spesialiserte fagmiljøer med stor betydning for helheten i NMBUs portefølje og for utviklingen av fagområder nasjonalt og internasjonalt. Blant disse små programmene er det også programmer som er under utfasing/oppbygging og som er fellesgrader i samarbeide med andre universiteter i utlandet.

Det ble i 2015 startet et arbeid med å gjennomgå og utvikle NMBUs studieprogramportefølje. Arbeidet tar sin utgangspunkt i universitetsstyrets vedtak og ledes av dekanene. Relevans og kvalitet er nøkkelord for prosessen, og NMBUs samfunnsoppdrag må ligge som en rettesnor i arbeidet med å utvikle porteføljen. Porteføljen har vært drøftet i flere fora i løpet av høsten, og særlig på fakultetsnivå.

Det kom ikke innspill om større endringer eller omlegginger i porteføljen fra instituttene i 2015, men det fremkommer av programrapportene at det er potensial for økt samarbeid på tvers av institutter og fakulteter. Konkrete eksempler på dette er samarbeid mellom Handelshøyskolen (HH) og IMT om master i industriell økonomi og mellom IMV og IMT om masterutdanningene innen vann og miljø.

IMV påpeker også at det er mulighet for større samarbeid om emner, da det i noen emner er overlapp mellom programmer/institutter. Ved MILJØTEK skal alle instituttene forta en budsjettering av emneporteføljene for å avdekke samarbeidsmuligheter.

Et viktig ledd i å utvikle programkvaliteten ligger i gode rutiner for vurdering og rapportering. Det ble gjennom 2015 arbeidet med å få på plass et nytt kvalitetssikringssystem for NMBU. Det skal ta utgangspunkt i det arbeidet som foregår tett på studentene og som bidrar til gode betingelser for læring.

Det ble i 2014 innført årlig programevaluering og denne er videreutviklet i 2015. Dette er et viktig tiltak for å dokumentere arbeidet som gjøres og for å legge til rette for et systematisk utviklingsarbeid. Med en jevnlig vurdering av programmene kan den periodiske evalueringen gjøres mer risikobasert og fleksibel. I tillegg er rutinene for programgodkjenning gjennomgått, hvor kravet til ekstern medvirkning i utarbeidelse av programmet skjerpes.

Videre er rutinene for emneevaluering revidert. Evalueringen skal være en integrert del i den enkelte undervisers arbeid med utvikling av emnet, men også gi nødvendig informasjon og beslutningsgrunnlag for emne- og programansvarlige og for instituttledelse. Utformingen av de nye emneevalueringsrutinene reflekterer skiftet i oppmerksomhet fra undervisning til læring og har en tydelig forankring i NMBUs Læringsfilosofi.

Det har i 2014/15 vært arbeidet med å utvikle en ny studieplan for veterinærstudiet. Det 2-årige dyrepleiestudiet er videreutviklet gjennom 2015 til en 3-årig bachelorutdanning. Arbeidet med planlegging vil fortsette frem mot studiestart høsten 2016.

I 2015 ble det gjennomført eksterne evaluering av to masterprogram, Master i By- og regionplanlegging ved institutt for landskapsplanlegging og master i Innovasjon og entreprenørskap ved Handelshøyskolen. Hovedmålet har vært å få innspill til å utvikle de to programmene hovedmål og læringsutbytter, vurdere relevansen i programmene og sammenligne programmene med andre lignende program.

IMV har små programmer og delvis utfordringer knyttet til gjennomføring. De har høsten 2015 gjennomført en egen programevaluering av bachelor og master i miljø og naturressurser. Komiteen har både interne og eksterne medlemmer. Instituttet avventer resultatene av denne evalueringen før de setter inn tiltak i 2016.

Master i miljøfysikk ved IMT er et av instituttets små programmer med svak søkning. Instituttet har satt i gang arbeid med programrevisjon av dette programmet med sikte på å få til en omlegging fra 2017/18.

I 2014/15 har man ved Noragric hatt fokus på oppfølging av ekstern evaluering av de tre masterprogrammene som ble gjennomført i 2014. Tiltakene har hatt spesielt vært rettet mot bedre utdanningsledelse og tiltak for å øke gjennomstrømmingen.

Det har ved flere institutter blitt arbeidet med å styrke ph.d.-utdanningen. Lokal forskerskole, kompetanseutvikling for veiledere og kurstilbud innen generiske ferdigheter er tiltak som er gjennomført eller igangsatt for å styrke ph.d.-utdanningen. Det har vært arbeidet med å legge bedre til rette for å gi økte muligheter for studentaktiv forskning på masternivå gjennom deltagelse i pågående forskningsprosjekter.

Tiltak 2016 – emne- og programutvikling

- **Fagmiljøenes løpende arbeid**

Det er foreslått tiltak for 2016 for å utvikle programmene for stort sett alle programmer, og i mange programmiljøer et bredt spekter av tiltak. Dekanene vil følge opp tiltakene i dialogen med instituttene.

- **Utvikling av studieprogramporteføljen:**

Det arbeidet som ble igangsatt i 2015 med å utvikle NMBUs programportefølje videreføres. Dekanene vil ta initiativ til en grundig gjennomgang på fakultetsstyrene av porteføljen med utgangspunkt i NMBUs strategi og samfunnsoppdrag våren/sommeren 2016. Potensialet for samarbeid og kontaktflater vil få spesiell oppmerksomhet.

Ved MILJØTEK vil dekanen ha en særlig oppmerksomhet på utviklingen for de minste programmene og ved VETBIO vil dekanen se nærmere på samarbeid og kontaktflater mellom IPV og andre institutter.

- **Utvikling av landbruksutdanning**

Det er nedsatt et dekanledet utvalg med mandat å fremlegge et utkast til hvordan NMBU kan organisere og/eller presentere en helhetlig, framtidig, internasjonal og nasjonal landbruksutdanning ved NMBU. Utvalget skal også tilknytte seg en ekstern referansegruppe. Dette er et eksempel på strategisk arbeid med synergier ved NMBU – og dermed et ledd i utviklingen av porteføljen.

- **Periodiske programevalueringer**

MILJØTEK: Det settes opp en plan for periodiske evalueringer for alle studieprogrammer ved fakultetet. Det gjennomføres en ekstern evaluering av et av sivilingeniørprogrammene i 2016. VETBIO: Det settes opp en tentativ plan for periodiske evalueringer i årene som kommer. SAMVIT: Master i eiendomsutvikling og Bachelor og Master i økonomi og administrasjon skal evalueres i 2016. Oppfølging av evalueringene i 2015.

- **Implementering av rutine for periodisk programevaluering**

Rutinene implementeres fra 1. januar 2016.

- **Implementering av rutine for programgodkjenning**

Rutinene implementeres fra 1. januar 2016.

- **Implementering av rutine for emneevaluering**

Rutinene implementeres fra semesterstart høsten 2016.

6. Styringsparameter NMBU: internasjonalisering, herunder innveksling og utveksling

Status og arbeid i 2015 – internasjonalisering

NMBUs har et internasjonalt utdannings- og forskningsmiljø med studenter og ansatte fra om lag 100 ulike nasjoner, og universitetet har lang tradisjon for internasjonalt samarbeid. Den internasjonale dimensjonen i høyere utdanning blir stadig også viktigere. For utdanningen ved NMBU betyr det at akademisk mobilitet for studenter og ansatte så vel som internasjonalisering av læringsmål og læringsprosesser er vesentlig for å sikre fremragende utdanning.

Det er derfor positivt å se at instituttene gjennom sin programrapportering fremhever viktigheten av å trekke inn internasjonale samarbeid, kunnskap og forskning i utdanningen. Internasjonalt samarbeid i undervisning og internasjonale problemstillinger i emner og caser gir et viktig bidrag til

studentenes internasjonale perspektiv for en bærekraftig utdanning og er med på å sette læring i et globalt perspektiv i tråd med NMBU-nøkkelen for læringsutbytte.

Andelen internasjonale studenter i Norge har om lag doblet seg på ti år og aldri har vært så høyt som nå (økt til om lag 10% av studentmassen). Studenter fra Europa utgjør på grunn av nye europeiske flyttemønstre den største veksten, men den globale flyktninge- og migrasjonssituasjonen påvirker også bildet. Prioriterte samarbeidspartnere for Norge på kunnskapsfeltet er, i tillegg til Norden og Europa, Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Russland, Sør-Afrika og USA. Samarbeid med internasjonale partnere er imidlertid et langsiktig arbeid, og det tar tid for sektoren å flytte seg og å opparbeide nye samarbeidsflater.

Andelen internasjonale studenter ved NMBU har tradisjonelt ligget høyt og vært økende, men har nå flatet noe ut. Fra studieåret 2016/17 fases kvoteordningen ut og midlene vil overføres til partnerskapsprogram for samarbeid med et utvalg land i sør og til tiltak under strategi for forsknings- og høgre utdanningssamarbeid med Brasil, India, Japan, Kina, Russland og Sør-Afrika. NMBU får dermed fra 2016/17 ikke nye ph.d.-studenter som kommer til universitetet for å ta sin grad under dette programmet.

Kvaliteten på opptatte internasjonale studenter har de siste årene vært problematisert ved enkelte av NMBUs program. Til det internasjonale opptaket for studieåret 2016/17 skjerpes kravet til engelskkunnskaper for fullgradsstudier på masternivå, og flere institutter har de siste årene lagt mer arbeid i vurdering av utdanningen til de internasjonale studentene som tas opp. Målet for NMBU er å tiltrekke seg de beste studentene. Det gjenstår å se om de skjerpede opptakskrav vil resultere i høyere gjennomstrømming og økt studiepoengsproduksjon ved de program som har påpekt problemer med lav inntakskvalitet tidligere.

Universitetets bilaterale relasjoner er avgjørende for å bidra til at NMBU oppnår sin målsetning om å være et internasjonalt konkurransedyktig forsknings- og utdanningsmiljø innenfor biovitenskap. De siste 4-5 årene har studentmobiliteten fra NMBU utviklet seg motsatt av forventet. Utvekslingen har stort sett vært dalende, hvilket ikke er i tråd med hverken NMBUs ambisjoner eller forventningene fra KD. Det er imidlertid en antydning til økt utreise gjennom Erasmus+, noe som er gledelig. Dette vises på tallene for våren 2015. For hele universitets- og høyskolesektoren totalt er tendensen at antall på utveksling har flatet ut de siste årene og nå viser en synkende tendens⁵.

NMBU har både sentralt og på institutt- og programnivå arbeidet aktivt med å tilrettelegge for økt mobilitet i tråd forventningene om økt internasjonalisering de siste årene. Undersøkelser nasjonalt viser at studentene har manglende motivasjon for utveksling, at studentene ikke forventer at utbyttet står i forhold til omkostningene og at utvekslingen ikke gir en merverdi i utdanningen i begrenset, faglig forstand⁶. NMBU har på bakgrunn av dette arbeidet med de elementer som i størst grad viser å påvirke utvekslingsraten. Universitetet må fortsette sitt arbeid med å gjøre utvekslingsopphold til en mer integrert og forventet del av utdanningsløpet samt videreutvikle relevansen i avtaleporteføljen for både å sikre og øke det faglige utbyttet. Dette gjøres blant annet gjennom å tilrettelegge for relevante utvekslingsavtaler, «semesterpakker» og styrket rådgiving. Det er avgjørende å benytte fagmiljøenes kunnskap til å fremme utveksling samt å knytte utdanningssamarbeid tett til forskningssamarbeid.

⁵«Studentmobilitet 2015», Senter for internasjonalisering av utdanning

⁶«Studentmobilitet 2015», Senter for internasjonalisering av utdanning

Prorektor igangsetter nå arbeidet med en internasjonal strategi for NMBU som skal sette retningen og mål for universitetets internasjonaliseringsarbeid fremover. Samtidig setter Senter for Internasjonalisering i utdanningen (SIU) ned en nasjonal arbeidsgruppe som skal arbeide for å øke antall utreisende studenter fra norske UH-institusjoner på deltidsstudier i utlandet.

Tiltak 2016 – internasjonalisering

- **Fagmiljøenes løpende arbeid**

Kontinuerlig utviklingsarbeid for program og emner med fokus på å inkludere internasjonale samarbeid, kunnskap og forskning i utdanningen er det viktigste bidraget til at NMBUs kandidater oppnår tverrfaglig forståelse i et internasjonalt perspektiv. Samtidig må fokuset på «semesterpakker» og relevante utvekslingsavtaler som gjør utveksling til en naturlig del av utdanningsløpet videreføres.

- **Utarbeide NMBUs strategi for internasjonalisering**

Prorektor igangsetter arbeidet med NMBUs strategi for internasjonalisering, som skal sette retning og mål for universitetets arbeid de kommende årene